

TILINTARKASTUSMUISTIO

PARAISTEN KAUPUNGIN

VUODEN 2019 TILINTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ

TEHDYISTÄ OLENNAISISTA TARKASTUSHAVAINNOISTA

(Käännös)

TILINTARKASTUSMUISTIO VUODEN 2019 TILINTARKASTUKSEN YHTEYDESSÄ TEHDYISTÄ OLENNAISISTA TARKASTUSHAVAINNOISTA

1. Tarkastuksen tavoite ja rajaus:

Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajan on toukokuun loppuun mennessä tarkastettava julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Tilintarkastajan on tarkastettava

- 1) onko kunnan hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti,
- 2) onko kunnan tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antavatko ne oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta,
- 3) ovatko valtionosuuksien perusteista annetut tiedot oikeita,
- 4) onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Havaitsemistaan epäkohdista tilintarkastajan on ilmoitettava viipymättä tarkastuslautakunnalle ja tarvittaessa myös kunnanhallitukselle.

Tähän tilintarkastusmuistioon on koottu olennaisimmat tilinpäätöksen tarkastuksessa ja muun tarkastuksen yhteydessä tehdyt havainnot, joiden johdosta tulee ensisijaisesti ryhtyä jonkinlaisiin toimenpiteisiin.

Tarkastuksen on suorittanut vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, HT Krister Rehn JHT, KHT Andreas Holmgårdin sekä tilintarkastajien Mark Lassfolkin, Anton Axbergin ja Oscar Asplundin avustamana.

Vuoden aikana tarkastuslautakunnalle ja operatiiviselle johdolle on annettu kirjallisia väliraportteja ja käyty tavanomaisia tilintarkastukseen kuuluvia keskusteluja operatiivisen johdon kanssa.

2. Keskeiset tarkastushavainnot sekä toimenpidesuosituks

1. Hallinto

1.1. Hallinnon hoitaminen

Tarkastuksessa käytiin läpi pintapuolisesti ja pistokokein olennaisuusperiaatetta noudattaen kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen päätökset, kaupunginjohtajan viranhaltijapäätökset, päätökset valituilta painopistealueilta ja vuoden 2019 talousarvion toteutuminen.

Talouden toteuma noudattaa näkemyksemme mukaan talousarviota olennaisilta osin.

Niin kaupungin kuin konserninkin tunnuslukujen voidaan kokonaisuutena katsoen todeta täyttävän kuntalaissa asetetut talouden tasapainokriteerit, vaikka kaksi yksittäistä tunnuslukua ylittyikin. Painotetaan sen tärkeyttä, että tähän asiantilaan kiinnitetään jatkossakin huomiota.

1.2. Talousarvion toteutuminen

Tuloslaskelma osoittaa 5,4 miljoonan euron *alijäämää*, kun alun perin *alijäämäksi* oli budjetoitu 2 miljoonaa euroa ja muutettu talousarvio osoitti 5,2 miljoonan euron *alijäämää*. Toteuma oli näin ollen paljon alkuperäistä talousarviota huonompi, mutta vastasi jotakuinkin muutettua talousarviota. Vuosikate oli noin 0,1 miljoonaa euroa parempi kuin muutetussa talousarviossa.

Tulosta selittävinä tekijöinä voidaan mainita lähinnä seuraavaa:

- Veroista ja valtionosuuksista saadut tulot toteutuivat yhteensä 1,8 miljoonaa euroa budjetoitua pienempinä.
- Toiminnan kokonaisnettokustannukset toteutuivat 1,6 miljoonaa euroa budjetoitua suurempina.

Kaupungin kertynyt ylijäämä oli tilinpäätöshetkellä noin 5,4 miljoonaa euroa (pieneni vuoden aikana noin 5,4 miljoonalla eurolla). Alla esitetyistä budjetoituista luvuista huolimatta kertynyt ylijäämä on nyt tarkastuslautakunnan arvion mukaan vakavasti vaarassa tulla syödyksi kuluvan vuoden aikana - eikä vähiten koronatilanteen seurauksena - mihin kaupungin operatiivisen johdon tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Paraisten kaupungin konsernin tulostoteuma vuonna 2019 oli -5,5 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2018 oli -1,64 miljoonaa euroa. Toimintakate oli -93,0 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2018 oli -87,67 miljoonaa euroa.

Konsernitasolla vuoden 2019 taseessa on kertynyttä ylijäämää 8,9 miljoonaa euroa (väheni siis vuoden 2019 tuloksen eli 5,5 miljoonan euron verran).

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalouden toteutuminen

Käyttötalous toteutui kyllä muutetun talousarvion mukaisesti, mutta ei alkuperäisen talousarvion mukaisesti. Nettokustannuksiksi oli alun perin budjetoitu 93,4 miljoonaa euroa ja muutetussa talousarviossa 96,6 miljoonaa euroa. Toteuma oli 95,4 miljoonaa euroa eli budjetoitua parempi. Edeltävänä vuonna toteuma oli 93,5 miljoonaa euroa. Käyttötalouden poikkeama alkuperäisestä talousarviosta selittyy pääosin sosiaali- ja terveysosaston talousarvion toteutumisella seuraavasti:

Sitovuustaso = netto

ulkoiset/sisäiset	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama %
Sosiaali- ja terveys	-55 715 441	-2 845 000	-58 560 441	-58 204 248	99,4 %

Investointien toteutuminen

Investointiosan toteutuminen

Investointien budjetoitu nettokustannus oli noin 6 miljoonan euron paikkeilla sekä muutetussa että alkuperäisessä talousarviossa. Toteumaksi muodostui 3,4 miljoonaa euroa, eli talousarvio alittui reilusti. Toteuma oli tiivistettynä seuraavanlainen:

Esitämme yleisesti käsityksenämme, että talousarvion investointiosa näyttää toimineen tarkoitetulla tavalla investointien toteuttamisen ohjausinstrumenttina.

Lainanoton toteutuminen

Lainanoton oli alkuperäisessä ja muutetussa talousarviossa budjetoitu lisääntyvän 3,25 miljoonalla eurolla. Toteumaksi muodostui 3,7 miljoonan euron lisäys, mikä oli pääpiirteittäin budjetoidun mukainen.

Kaupungin velkataakka vuoden 2019 lopussa oli 45,0 miljoonaa euroa, kun se edeltävänä vuonna oli 41,3 miljoonaa euroa. Tämä vastaa 2 967 euron velkataakkaa asukasta kohden. Vuonna 2018 maan keskiarvo oli 3 039 euroa asukasta kohden.

Konsernin lainanotto oli 54,7 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli 51,8 miljoonaa euroa. Asukasta kohden laskettuna konsernin lainanotto vuoden 2019 tilinpäätöksessä vastaa 3 609 euroa asukasta kohden.

Muuta

Todetaan kaupungin tuloksen ja velkataakan budjetoidun kehityksen olevan nykyisen taloussuunnitelman mukaan seuraavanlainen:

Vuosi	2020	2021	2022
Lainataakka, €	45 548 000	45 571 000	45 319 000
Lainaa asukasta kohden, €	2 997	2 998	2 982
Yli-/alijäämä, €	-113 600	653 000	603 000

2. Kirjanpito ja tilinpäätös

A) Aloittava tase

Paraisten kaupungin aloittava tase 1.1.2019 oli täsmäytettävissä edellisvuoden vahvistettuun tilinpäätökseen ja se todettiin näin ollen oikein laadituksi.

B) Kirjanpidon aineistotarkastus ja arvonlisäveron tarkastus (pistokoetarkastus)

Ostoreskontra

Tarkastuksen tavoitteena oli analysoida atk-massa-analyysin avulla kaupungin ostoreskontraa ja selvittää näin myös valittujen tositteiden ja transaktioiden asianmukaisuutta. Analyysin perusteella on suoritettu tarkempi valittujen transaktioiden sisältötarkastus.

Näkemyksemme mukaan kaupungin ostoreskontraa on hoidettu asianmukaisesti.

Myyntireskontra

Tarkastuksen tavoitteena oli analysoida atk:n avulla kaupungin myyntireskontraa ja selvittää valittujen tositteiden ja transaktioiden asianmukaisuutta.

Tarkastus on suoritettu kaupungin vuoden 2019 myyntireskontran tietokoneavusteisena massa-analyysinä. Tarkastettu aineisto ja analyysi on dokumentoitu sähköisesti tilintarkastajan työpapereihin.

Tarkastus ei anna aiheita huomautuksiin.

C) Tilinpäätös

Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutusvertailun ja toimintakertomuksen. Tilinpäätökseen kuuluu myös konsernitilinpäätös, joka koostuu konsernitaseesta, konsernituloslaskelmasta, konsernin rahoituslaskelmasta ja niiden liitetiedoista.

Kaupungin ja konsernin tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ja se antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista. Tilinpäätöksen varmentavat asianmukaiset saldovahvistukset.

Sisällöllisesti on syytä todeta seuraavat seikat:

- a) Paraisten Veden osakkeisiin liittyy 261 000 euron alaskirjaustarve, mutta tätä ei ole huomioitu vuoden 2019 tilinpäätöksessä.
- b) Toisaalta 224 000 euron summa, joka näkemyksemme mukaan olisi pitänyt kirjata tuloslaskelmaan tuotoksi (maankäyttösopimukseen liittyen), on kirjattu hankintamenoa pienentäväksi. Kyseiset ”virheet” kumoavat olennaisilta osin toisensa, joten niiden tulosvaikutus vuoden 2019 tilinpäätöksessä ei ole olennainen.
- c) Voimassa olevan valtuustopäätöksen johdosta hulevesimaksuja olisi tullut laskuttaa vuodelta 2019 noin 200 000 eurolla. Tätä ei ole tehty, koska hulevesimaksut vahvistettiin joulukuussa. Päätöksen valmistelu summan

poistamiseksi muodollisesti vuoden 2019 osalta on saadun tiedon mukaan käynnistetty.

Hallituksen allekirjoittamaan tilinpäätökseen on tehty seuraavat teknisluonteiset muutokset tilintarkastuksen yhteydessä:

a) Rahoituslaskelman talousarvioseurannasta sivulta 146 korjattiin molemmat talousarviosarakkeet siten, että lähtötilanne on yhteneväinen ja perustuu valtuuston hyväksymään talousarvioon.

b) Ulkopuoliset takaukset korjattiin niin, että niiden loppusumma on 1 955 195 euroa pienempi kuin hallituksen hyväksymässä versiossa.

3. Valtionosuuksien perusteet

Valtionosuuksien perusteista ja käytöstä annetut tiedot on todettu oikeiksi. Tilinpäätökseen kirjatut vuoden 2019 valtionosuudet olivat olennaisuusperiaatteen mukaisesti täsmäytettävissä valtiovallan päätöksiin.

4. Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta

Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet kaupungin ja konsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämisestä selkoa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta annetuissa sitovissa määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan puitteissa olemme tarkastaneet muun muassa seuraavat osa-alueet:

- 1) Aikaisempien vuosien huomautusten seuranta
- 2) Kaupungin ja konsernin sisäinen valvontaympäristö ja ohjaus
- 3) Riskienhallinta, säännöt ja ohjeet ja niiden soveltaminen
- 4) Hankintarutiinit
- 5) Palkanlaskentaketju
- 6) Ostoreskontra
- 7) Olennaisten tulojen valvonta (myyntireskontran analysointi ja laskutusketjujen tarkastus)

Tarvittavat toimenpidesuositukset on annettu / annetaan tarvittavassa laajuudessa tarkastuksen kohteena olleille sekä suullisen ja kirjallisen yhteenvetoraportoinnin yhteydessä eivätkä ne tässä vaiheessa anna aihetta enää erilliseen raportointiin.

Todetaan, että kaupungin oman sisäisen valvonnan puitteissa havaittiin puutteita pienen investointihankkeen toteutumisen osalta. Näkemyksemme mukaan hallinnossa on ryhdytty asianmukaisiin toimiin havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

Parainen 14.5.2020

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Kriste Rehn", with a long horizontal flourish extending to the right.

Kriste Rehn, JHT, HT